

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

De causalitate penitentiae. i. causis [et] motiuis [et] rationibus quib[us]
penitentia agit[ur]. ser. v.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

De Penitencia

resurgere p se a pctō/nec veniā psequi per se. Et sic piz rō natural. ¶ Secda ratio est theologialis. Regla em theologie est q potētia creati est soli deo ppia: nec est cōmunicabilis creature etiā instrumētalē. vt no. s. Tho. i. p. q. xlv. ar. v. Manifestū est autē q in remissione pcti z iustificatōe pctōis cōcurrit creatio grē: virtutū theologicarū z moralū, z donoz spūs sancti. z sic a nullo pōt fieri hmoi iustificatio/nisi a deo z p grām sui. Hāc rōnem declarat si cut scripsi in sermonib⁹ de pctis in genere art. ij. ser. iij. ¶ Tertia rō est legal. Per pctm nāq deus offendit: offensa autē non remittit nisi p hoc q anim⁹ offēsi libt placatur. Qz aut animus offēsi placet/est a voluntate ipsius offēsi. Per leges nullus cogit de iure ciuili remittere offēsam sibi illatā: sed pōt in iudicio accusare vt age re ptra inturiantē. qz nemini facit iniuriā qui vit iure suo. c. cū ecclia. de elect. Non est in pte pctōis offēditis/ sed offēsi rate dei est p stare veniā peccatorib⁹: z nō in pte ipoz pctōz. Ps. Beatus vir cui nō imputauit dñs pctm. Hanc rōnem ponit b. Tho. i. ij. q. cxij. ar. ij. sed clarius. q. cx. ar. vij. ¶ Quarto piz p similitudine nā quilibet pōt libera voluntate se in p fundū purci pncere: sed nō inde exire pōt sine auxilio alteri. Sic in pposito. Hora re potes hic exēplū qd legit in Barlaam qd scripsi dñica. ij. de aduentu: sermone q incipit. Scitote qm ppe est regnū dei. pre prima. Dicit etiā Jo. Lbry. in home. Lū appropinquasset Iesus hierosolymis zc. in dñica prima aduētus z in dñica palmarum. Jo clamare debet pctō: cum David dices. Nō me demergat tēpēstas aque zc. ¶ Tertia causa malis obiectiua notatur cu dicit in diffinitione. qua cōmissa mala plangim⁹ zc. Et intellige de malis culpe actualis. Nec vltima differētia est cōple tina diffinitionis: qz dolere de pctis cōmissis pncet ad charitatē z ad quācunqz aliā virtutē. Eiusdē nāq virtutis est gaudere de bono actu suo/ z trīstari de contrario. Lū at charitas zgaudeat de bono: vt dicit apls. j. Cor. xij. sequit q ad charitatem pncet trīstari de malo. Qz q dicit cū emendationis pposito: pncet specifcē ad pniā. Sufficit q ad virtutē pnie cōmissa plangere/ z firmiter in animo pponere alia nō cōmittere. q si cōmittant: apparet tunc q prima pnia nō fuit pfecta: nec pdest ad salutē/ nisi p aliā pniām iterū reparat. ¶ Aug. Inanis est pnia quā sequens culpa cōinquinat. de pe. di. ij. inanis. Et ibidem Guido. Trīstor est nō penitens/ qui aduē agit qd penitet. Non tamen sequit ex hoc q penitētia prima nō fuerit. Et hoc pbat Gratian⁹ de pe. dist. ij. ¶ Quarta est causa finalis/ cum dicitur. deo recōstitans: de qua dicitur infra. Amen.

De causalitate pnie i. causis z motiuis z rōnibus quib⁹ penitētia agitur. Sermo. v.

Penitētia agitur re zc. Supra habitus est de penitētie quiditate: nō sequit pnie causalitate. i. de causis siue motiuis z rōnibus/ quib⁹ pctōes debēt ad pniām puocari. q si sepius cogitaret/ vt ad pniā mortalia laberet. z si quādo cū cadere cōtingeret/ faciliter pniām ageret. Saluē virgo zc. ¶ Pro fundamēto s̄monis ostenditur theologialis q̄stio. ¶ Querit. Quā oēs vtutes amisse p pniā restituantur? Illud p qd vtutes restituantur earū infusione pcedit: sed pnia non pcedit vtutes alias: qz oēs vtutes simul infundunt. ergo p pniām oēs vtutes restituntur. In oppositū. p pniām penitēs iustificatur. sed gñalis iustificatio p quā aliq̄s in cōspectu dei iustus dicit/ p̄bēdit oēm virtutē: qz innocēs vita oēm requirit virtutes. ergo p pniām oēs vtutes amisse restituntur: z sic questio manet p vtatqz parte vbiā. Ad q̄stionē respondendū est bñ. Rab. sup. ij. ser. di. xij. ar. vij. q. vij. q. p pniā restitūt oēs vtutes amisse restituntur: quēdo de illis virtutib⁹ que in bono sumz infusione. Charitas em nō pōt esse in bono cū carētia alicuius virtutis. necessarīe ad rectitudinē spūalis vite. Sicut p pniām oia pctā remittuntur: q remissio esse nō potest sine charitate p pniām: ergo restituntur vtutes charitatis. ad qd sequit q p pniām restituntur oēs vtutes amisse necessarīe

ad rectitudinē vite. Ad argumentū dicit/
q̄ ḡuis actus infuse p̄nie virtutes alias
no p̄cedat: tamen actus p̄nie acquisite vel
actus penitentiē ipsam p̄cedens p̄cedit or
dine duratiōis vel nature restitutiōnez
amissarū p̄ritū. P̄niaz ergo habeam⁹ vt
virtutes recuperemus / q̄s p̄ p̄ctm̄ perdidit
mus. Ad quā penitentiā faciendā nos ex
hortatur verba passumpta. et sic de alijs.
¶ Consideranti mihi occurrunt imp̄sen
tiarum. xij. diuersa motiua quib⁹ prouo/
camur ad penitentiā.

- Primū est diuina benignitas.
- Secūm est saluatoris exēplaritas.
- Tertiū est angeloz festiuitas.
- Quartū est gracie preciositas.
- Quintū est anime securitas.
- Sextū est glorie sublimitas.
- Septimū est mortis dubietas.
- Octauū est peccati malignitas.
- Nonum est pene acerbitas.
- Decimū est finis mundi p̄pinq̄uitas.
- Undecimū est iudicij rigorositas.
- Duodecimū est dilatoris periculositas.
- Tertidecimū est penitentiē utilitas.

¶ Primū ergo motiū ad faciendū peni
tentiā est diuina benignitas: cui reperitur
p̄cti: ingratus. Ingratitudo autē est ven
tus vrens et desiccans fontē pietatis diui
ne: vt ait Bern⁹. Et q̄ maxima sit ingrati
tudo ista: p̄pendere possum⁹ ex magnitu
dine beneficiōz q̄ ab ipsa diuina bonitate
p̄cepimus. q̄ sunt infinita: nec posset hu
mana lingua exprimere vel narrare. Sed
in generali nunc sufficiet dicere ser: quoz
quodlibet est infinitum.

- Primū est beneficiū creatiōis.
- Secūm est beneficiū redēptionis.
- Tertiū est beneficiū p̄seruationis.
- Quartū est beneficiū expectatiōis.
- Quintū est beneficiū iustificatiōis.
- Sextū est beneficiū gloriūcatiōis.

¶ Primū ergo beneficiū est creatiōis. q̄d
est infinitū. s. de nō esse ad esse: et dedit no
bis nobilissimū esse inf creaturas. Quar
tuorū em gradus p̄stituit de⁹ in creaturis.

Primus gradus est: quia dedit aliquib⁹
his creaturis solum esse.
Secūda: quia aliquib⁹ dedit esse et viuere.
Tertius: quia dedit aliquibus esse / vi
re et sentire.

Quartus: q̄ dedit aliquib⁹ esse / viuere
sentire et intelligere. Vide de his q̄tuoz
gradib⁹ q̄d scripsit Aug. xj. de ciuit. dei. c.
xvj. et q̄d scripsit in sermone de cōuersione
beati Pauli ap̄li sermone q̄ incipit. Gas
electiōis et in introitu. In hoc autē quar
to gradu constituit hoīem: quē caractere
sue imaginis similitudinis insigniuit. Gen. j.
Faciamus hoīez ad imaginē et similitudi
nem nostrā. Nota q̄ inter deū et hominē
est quincuplex similitudo. Naturatiōis / di
lectiōis / seruitiōis / humanatiōis / glori
ficiatiōis. viz tres respectu anime: et due re
spectu corporis. ¶ Prima respectu anime
est similitudo nature: q̄ cōsistit in hoc. S. s. s.
cur in deo sunt tres p̄sone et vna essentia:
sic in anīa sunt tres p̄sone et vna essentia.
De hac prima dicit Gen. j. Facimus ho
minēz et. vt s. ¶ Secūda est imago gracie:
quā consequit̄ homo diligēdo deū et cha
ritate: sicut ipse de⁹ seipm̄ diligit. Col. ij.
Expollantes vos veterē hoīem cū actib⁹
suis: indulte nouū hoīem: qui renouat̄ in
agnitiōe dei sū imaginē eius q̄ creauit
eū. p̄pter quā imaginē dicimur filij dei per
adoptionē: sicut filius est ad imaginē pa
tris: cōsequēter sumus p̄ hanc imaginē cō
formes et cōfratres christi. Ro. viij. Ipse
sp̄s testimoniū reddit spiritui nr̄o q̄ su
mus filij dei. Si autē filij et heres: heredes
qdē dei: coheredes autē christi. Et subdit ibid.
Quos p̄sclit̄ et p̄destinauit cōformes
fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogeni
tus in multis fratrib⁹. ¶ Tertia imago
est glorie: p̄ quaz efficimur p̄fecte beati ad
imaginē dei / ipso deo fruendo sicut et ipse
seip̄o fruit. De hac imagine loquit̄ ap̄lus
vl. ij. Cor. ij. Nos p̄o reuelata facie gliaz
dñi specularēs / in eandē imaginē trāsfor
a cla. in clar. tanq̄ a domini spiritui. Itez
j. Jo. ij. Scimus quoniā cū apparuerit
similes ei erimus: quoniā videbimus euz
sicuti est. ¶ Quarta imago ē respectu cor
poris: q̄ filius dei assumpsit humanitatē
p̄ quā effectus est hō similis nobis: passū
bilis / mortalis / et subiect⁹ nostris miserijs
p̄ter culpā et ignorantia. Phil. ij. Qui euz
in forma dei esset: nō rapinā arbitrar⁹ est
esse se equalē dō / s. se. exi. for. ser. acci. in si.
ho. fac. et ha. inuen. vt homo. Itez Rom.
vij. Vnde de⁹ filius suū in si. car. p̄cti et.

De Penitentia

Quinta imago est regula respectu cor-
poris: quod resumemus corpora gloriosa cōso-
mia corpori cōsū. **Ps.** lxxv. **Saluatorē ex-**
pectam⁹: q̄ reformabit corp⁹ hūilitatē no-
strē: cōfisi. cor. clari. sue. Ecce q̄ntus amor:
est dei erga nos: cui⁹ tot signacula nob̄ ap-
parent. Similitudo enim est causa amoris.
Humilitas autē pcti in hoīe pōt ex hac cō-
sideratōe monstrari. Si em̄ vnus accipe-
ret imaginē crucifixi vel s̄ginis Marie:
z p̄iceret eā in lutū vel ignem: q̄nta pena
dign⁹ esset. zc. Vultu magis qui p̄icit se
ipm̄ in lutū auaritie vel ignē luxurie zc.
Gl̄ide q̄d scripsi in f̄mone br̄e Agathe: q̄
incipit. S̄ilis est hoī patrifamilias: in in-
troitu. Cur ḡ in ingratiſſime pctōr offen-
dis deū: z si offendisti: cur totis virib⁹ euz
nō placas p̄niam agendo: Hierē. ij. Sci⁹
to z vide: q̄ malum z amara est reliquisse
te dñm deū tuū: z nō esse timorē ei⁹ apud
te: dicit dñs exercitūū. Hora q̄nta pena di-
gnus est q̄ offendit regē suū: q̄a p̄tra hunc
tanq̄ reū criminis lese matēstas armantē
leges: clamat mūdus: sicut iudices z li-
crotes. yr̄ in. l. quisquis. L. ad. l. iul. ma. ca-
nonizata. j. q. j. quisquis. al. s. s̄iqs cū mili-
tibus. zc. q̄nto magis si offendis domnū.
ḡ loquēs scriptura p̄tra pctōres sic ait.
Generatio p̄ua atq̄ p̄uersa: becine red-
dis dño popule stulte z insipiens: nūquid
nō ipse est pater tuus: q̄ possedit te z fecit
te z creauit te zc. Deut. xxxij. ¶ Secūdu
est beneficiū redēptionis: cui beneficiū ma-
xime reperit ingratus pctōr. Nōne ingra-
tissim⁹ reputaret qui eū offenderet q̄ ipm̄
a morte p̄seruasset vel resuscitasset: j. De-
ij. Christus passus est p̄ nobis. j. Lox. vi.
Empti estis p̄cio magno. Jtez. c. vi. Pre-
cio empti estis gloriā. Pet. j. Non corru-
p̄tilib⁹ auro zc. Sic zc. Nō similitudinē d-
pelicano zc. Pctōr ḡ in hoc est deterior be-
stias. Legit in eccl̄astica histo. q̄ iuxta san-
ctuz Zachariū in deserto leena crudelis
bestia morabat: q̄ euz cecos filios genuit/
set: eos ad ipm̄ Zachariuz tulit: z signis
quib⁹ potuit supplicauit vt eos redderet
luci. Quod v̄r dei intelligēs/ ip̄s signo
crucis lucē restituit. itaq̄ illa euz pelles q̄s
habebat ex bestiis quas fuerat dep̄data/
ad cellas ip̄ius detulit: sic mercedē z gr̄as

referēs de beneficio recepto. Ad idē factē
exēplū de leone beati Hieronymi zc. P̄re
de leone de quo legit in L. l. o. p. Ad idē le-
gitur de quodā leone: q̄ cauda ligatus a
quodā serpēte maxime tenebat. L. unq̄ p̄e m̄
m̄io dolore fortiter clamās rugitū: z qui
quodā miles p̄ desertū incedēs/ leonis clamo-
re motus venit/ et extracto ense serpētem
occidit: z sic ligatū leonē absoluit. q̄ adeo
beneficio gr̄atus fuit/ q̄ semp̄ v̄s ad mor-
tem sibi adheſit. P̄z ergo ex hoc maxime bene-
ficio reperit ingratus. nā in hoc reperitur
deterior bestiis et s̄ilis serpēti: q̄ beneficio
suo reddit v̄rus p̄ gratitudinē. **Ps.** cxxv.
Pro eo vt me diligēt detrahēt mibi zc.
Et posuerūt aduersus me mala p̄ bonis: z
odiu p̄ dilectōe mea. Recordare pauperū
tar⁹ z trāsgressōis mee/ absinthij z fellis.
Thren. ij. ḡdo Aug. in p̄sona saluatoris
nri sic ait. Luz int̄m⁹ es: o hoī ingrate
patri meo/ reconciliaui te. cū esſes longe
veni q̄rere te. cū venditus esſes/ veni red-
mere te. cū inter mōtes et siluas errares/
questui te. z ne ore ferarū lanarieris/ colle-
git te: laboraui/ sudaui/ plozaui/ frigus ha-
bui/ caput meū spinis opposui: manus et
pedes clauis obiecti: z lacus meū lanca p̄-
forari p̄misi: sanguinē meū fudisiam pos-
sui vt adiungeres te mibi: z tu ingrate lei-
pararis a me. ¶ Tertiu est beneficiū con-
seruatōis: q̄ postq̄ nos creauit cōseruat
dās nobis iheralamū vteri materni/ z cella-
riū māmillariū. Conseruat nos etiam a di-
monū insidijs: dāns nobis custodia angē-
loz. Ps. Angelis suis de⁹ mādauit vt de-
vt custodiāt te in oib⁹ vijs tuis. ¶ Quatu-
tū est beneficiū expectationis ad p̄niam.
Si em̄ deus veller cōtra pctōres rigōr in-
stite exercere: deberet terra ap̄iri z vnus
biatu suo eos deglutire: sicut Dathan et
Abiron. de quib⁹ dicit ps. Aperta ē terra
z deglutit Dathan/ z operuit sup̄ con-
gregationē Abiron. Et tñ deus expectat
ad p̄niam pctōres p̄ multū t̄ps. ¶ Quia
gnū sit beneficiū/ pōt ex duobus cōsidera-
ri. Primo ex hoc q̄ angelis peccantib⁹ hoc
beneficiū nō contulit: sed statim eos post
pctm̄ ad infernale baratrum detulit: sine
ipe aliqua remissionis: nos autē expectat
tanto t̄ps. Thren. ij. Dilectōe dñi/ q̄ nō

humus consumpti: qz nō defecerunt misera
 riones eius. **S**ecundo apparet ex simili tu
 dine iudicis, qui sententiā tulisset p̄tra de
 linq̄ntē ad mortē: z tñ eius executionē ex
 misericōdia differret zc. Si contra peccato
 res in curia diuine iustitie data est sentētia
 que habet **Eze. xviij.** Ania q̄ peccauerit/
 ipsa morietur, nihilominus differet execu
 tio vt detur nobis locus penitētie. **Esaie
 xxx.** Propterea expectat dñs vt misereat
 nostri, Et tō exaltabitur parcēs nobis: q̄a
 deus iudicij dñs. Ad idēz facit parabola
 de filio pdigo **Lu. xv.** **P̄s.** Quēsdmodū
 miseret pater filioz: misertus est domin⁹
 timētib⁹ se zc. Et licet nō exequat deus
 sententiā datāz cōtra peccatores: sed expe
 rat eos ad penitentiā vt dicitur est: tñ ipsi
 ducunt cōtinuē ad executionē sentētie ea
 velocitate qua currimus oēs ad mortem
 cū quadriga q̄ruoz tempoz anni: z equo
 solis. Sed notandū q̄ nō solum deus ex/
 peccat: quin etiā inuolat aiām peccatricē
 ad penitentiā cum angelis sanctis z tota
 curia celesti: dicit illud verbum qd legit
Cañ. vi. Reuertere reuertere lunamitis:
 reuertere reuertere vt intueamur te, Ho
 ra lunamitis. i. captiuā ania: quā, s. diabo
 lus p̄pter delicias hui⁹ mundi captiuā du
 xit ad inferos. **Iuxta illud. ij. Tim. ij.** Re
 sipiscant a diaboli laqueis, a quo captiuū
 tenent ad ipsi⁹ volūtātē. Quādo dicit re/
 uertere: p̄pter quatuor genera peccatoz
 s. p̄prie cogitatiois / locutionis / operatio
 nis / omissionis v̄ male p̄uerudinis. **Di**
 cit ergo reuertere ā peccato p̄prie cogitatio
 nis: reuertere ā peccato locutionis: reuer
 tere ā peccato operatiois: reuertere ā pecc
 ato cōsuetudinis. **Ite** reuertere p̄ cordis
 p̄ritione reuertere p̄ oris p̄fessionē: reuer
 tere p̄ opis satisfactioz: reuertere p̄ bōe vite
 cōtinuatioz: qz q̄ p̄seuerauerit / salu⁹ erit.
Dat. i. Et intueamur te, i. vt sic possim⁹
 videre te imaginē z similitudinē del⁹ qd fer
 uen dīderio oprā. **Q**uā dñs qdā magn⁹
 nos iuitat: nūqd etiā remanerem⁹: **Le**
 re nō. Alioqn iuste indignatiois causam
 cōtra nos haberet: quāto magis, ergo zc.
Ideo ap̄lo **Rom. ij.** An diuicias bonita
 tis eius z paciētie z longā amicitatis con
 temnis: Ignoras quoniam benignitas del
 ad penitentiā te adducit. **S**cđm duritiaz

autē tuā z cor impenitēs thesaurizās tibi
 iram in die ire: z reuelationis iusti iudicij
 dei: z reddet vnicuiqz iuxta opa sua. **Ite**
Gale. in. j. lib. de neglecta religione. **I**tem
 to eodem gradu ad vindictā sui / diuina pro
 cedet ira: tarditatemqz supplicij grauitate
 cōpensat. **I**ta autē duritia peccatoz p̄
 cedit ex eo / q̄ deus nō statim punit pecca
 tum. **Iuxta illud Eccl. vij.** Quia nō pro
 fertur cito cōtra malos sentētia: absqz vlt
 lo timore filij hominū p̄perrāt mala, sed
 insipientes sunt. **P̄s.** Nisi conuersi fueritis
 gladiū suū vibratur: suū teten. z para. il
 lum zc. **Q**uintū beneficiū est iustifica
 tionis: quia quantūcūqz homo fecerit in
 finita peccata: si tamē ad penitentiā redit:
 oia peccata sibi dimittunt ex diuina misē
 ricordia. **S**icut p̄z exēplo serui debitoris
 decē miliaz talentoz: de quo **Dat. xviij.**
Unde **Ezech. xviij.** Si impius egerit pe
 nitentiā ab omnib⁹ peccatis q̄ operatus
 est: omniū iniquitatz eius quas operat⁹
 est nō recordabor. **I**tem **Esaie. xliij.** Ego
 sum qui deleo iniquitates tuas p̄pter me:
 z peccatoz tuoz nō recordabor. **N**ec me:
 luz remittit culpas / sed etiā penas. **D**icit
 ecclesia in hymno sancte **Marie magdale**
ne. **U**nt ternoqz dño sit sempiterna gloria
 qui culpas z supplicia remittit z dat p̄re
 mia. **I**te cōfert gratiā. **I**te virtutes theo
 logicas / quib⁹ homo ordinatur in deum: p̄
 fidem quidē ad deū cognoscendū, p̄ spem
 ad ipsum sperandū, per charitatē ad ipsi⁹
 diligendū. **I**te dat sibi virtutes cardina
 les / quibus ordinat in proximū: ita q̄ per
 prudentiā in eligendis, p̄ fortitudinē in to
 lerandis, p̄ temperantiā in vtendis, z per
 iustitiā in distribuendis. **I**tem cōfert sibi
 dona spūssancti: que sunt sapiētia. **Esaie
 xij.** Intellectus / cōsiliū / fortitudo / sciē
 tia / pietas / z timor dñi. **E**cce quāta bene
 ficia deo debes o peccator: conuertere ad
 deū. **A**lioqn de peccatoze obdurato dicit
p̄s. **D**ilexit maledictioz z venter ei: z no
 luit bñdictionē: z elon. ab eo, et induit ma
 ledictionē sicut vestimētū: z intravit sicut
 aqua in interiora ei⁹: z sicut oleū in ossib⁹
 eius. fiat ei sicut vestimētū quo operit: z
 sicut zona qua semp p̄stringit. **S**extūz
 est beneficiū gloriatiois quā expectam⁹
 post mortē q̄ntū ad gloriā auiē. **Ij. Cor. v.**

De Penitentia

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra
huius habitatio dissoluatur: quod edificat deus
ex deo habeamus domum non manufactam in
celis. postmodum in fine mundi expectamus
gloriam corporum. **Phil. ij.** Saluatoris expectamus
domum nostram Iesum christum: qui re-
cor. hu. nre confi. cor. cla. sue. De istis duo-
bus ultimus beneficius David valde regra-
tiatur deo dicit. **Benedic anima mea domino:** et
noli oblivisci omnes retributionis eius: qui pro-
pitius omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat
omnes infirmitates tuas: qui redi. de inte. vitam
tuis: qui cor. re. in misericordia et miserationibus:
qui replet i bonis delectat. et renouabit ut ad-
la iuuetus tua. Ergo penitentia agite. **Ame**

**De sex motibus principalibus
quibus mouetur peccator penitentiam
agere. Semo. vi.**

Penitentiam agere

Dicitur et supra sermone primo. **p.**
posita sunt tredecim motiua si-
ue rationes ad penitentiam pagendam: et dictum est
de primo in modo. In isto sermone in-
tendo predicare de sex subsequentibus. **Salu-**
teretur virgo et c. Pro fundamento sermo-
nis oritur theologialis questio. **Q**ueri-
tur. **Utrum de peccato per penitentiam remissio reue-**
atur homo amplius penitere: Arguitur quod non:
Homo non potest esse certus de lege omnium
de remissione culpe sue. iuxta illud **Eccl.**
ix. **Homo scit vitium odium an amore dignus**
sit. ergo si non semper penitet: periculo discretum
nis se exponit. quod quilibet vitare tenetur.
In oppositum. **Utraque penitentia hic reddit homi-**
ne innocentem: sed innocens penitere non re-
netur. ergo homo post peccatum remissione de il-
lis penitere non tenetur: et sic questio manet
per utraque parte dubia. Ad questionem respon-
dendum est secundum **Rich. sup. iij. sen. di. xij. ar.**
ix. q. j. quod penitentia potest accipi per penitentiam que est virtus
vel per penitentiam que est sacramentum. **D**ico ergo quod
de peccato remissio per penitentiam que est virtus: re-
netur homo sacramentum penitentiam suscipere si potest. si
accipiendo penitet: pro exteriori actu vir-
tutis non tenetur homo penitere de peccato per pe-
nitentiam remissam: et quantum ad culpam et quantum
ad penam. similiter nec loquendo de penitere
in quantum dicit interiori actu virtutis: nisi

in casu. si quantum non adesse probabilis conse-
ctura. **De remissione peccati autem:** quando de
peccato suo ex deliberatione recogitar: tunc enim
illud detestari tenetur. **N**on enim fideliter ter-
uar reparari sedus diuine amicitie cui actu
non displicet quando de hoc deliberat illud
quod inter ipsum et deum causa fuit inimicie
continue: tunc tenetur habitualiter penitere quoniam
non potest dimittere habitum penitentie nisi ruendo
in peccatum mortale. **De habitu autem penitentie**
autem de interiori actu in casibus supra dictis
intelligi debet illud verbum Duglo. ij. li. de
sacra. parte. j. c. ij. cu. dicit. **N**ecesse habes
semper penitere: satisficere potest nimis face-
re non potest. melius est ut plus facias quam mi-
nus. **A**d argumentum dicitur quod homo non potest cer-
tus esse de remissione peccati: certitudine sci-
entiam non sufficit certitudo probabilis conse-
ctura: ad hoc quod si exponat discrimini si ita
non vacat acui non penitendi sicut antequam
haberet probabilem coniecturam de remissione
peccati sui. **T**unc autem est probabilis coniectura
quoniam homo fecit quod in se est: dolendo/consi-
tendo/satisfaciendo/et postquam causam habet
bendo. penitentiam ergo agam? **A**d qua non est
horum verba preassumpta. et sic de aliis.

Primum ergo motiuum istorum sex est.
Primum est saluatoris exemplaritas.
Secundum est angelorum festiuitas.
Tertium est gratie preciositas.
Quartum est anime securitas.
Quintum est glorie sublimitas.
Sextum est mortis dubitas.

Primum ergo motiuum est saluatoris ex-
emplaritas. **P**ro huius ergo motiuum declar-
ratione notandum: quod ut ponit **Tho. parte**
ij. q. xvij. ar. vi. **E**t est conclusio vera et fir-
ma in sacra theologia per fidem catholicam ap-
probata. quod super omnes homines mundi saluator
noster habebat unam excellentiam inter crea-
ras: quod inter animam et corpus. sive inter spiritum
et carnem et inter rationem et sensualitatem. **N**am
lam habebat resistentiam et tractatam: sed
quicquid volebat anima/volebat et corpus: quia
quod ratio et sensualitas sine aliqua contradic-
tione. **N**on sic in nobis et ceteris hominibus. **A**nima
vult unum et caro aliud. **V**erbi gratia.
Anima vult ieiunare/ caro comedere. anima
dormire. anima delectari de castitate. corpus
de luxuria. **U**nus apud **Sal. ij. Caro concupit**